SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Asiantuntijalausunto

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026

Tarkastusvaliokunta 10.5.2022

Markku Ollikainen

Yleisiä näkökohtia

- Hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden edistämiseen käytetään vuosittain reilusti yli 2 miljardia vuosittain vuodesta 2023 vuoteen 2026.
  - Elpymisvälineen rahoitus historiallisen suuri ja oikein käytettynä edistää siirtymää kohti hiilivapaata taloutta
  - Luo myös hyvää perustaa Venäjä-riippuvuuden vähentämiseen

- **Selonteon peruslinjaus**: Venäjä-riippuvuutta vähennetään energia-, liikenne- ja maataloussektoreilla
  - Linjaus on tärkeä ja kannatettava
  - Maatalouden osalta kannattavuushaasteet ovat laajempia kuin vain riippuvuus Venäjän lannoitteista
  - Energian osalta tuontiriippuvuus Venäjästä on tarkasti määriteltävissä

Suomen energiariippuvuus Venäjästä

- Energian tuonti Venäjältä: kivihiili, maakaasu, LNG, öljy, turve, pelletti ja hake, sähkö

- Maakaasu: teollisuus 15 TWh, lämpö ja muu käyttö 10 TWh
  - Korvaaminen haasteellista – BalticConnector ja LNG-laivan vuokraus

- Hake ja energiapuu: 7 - 10 TWh (energiapuun tuonti 3,5 Mm^3, runkopuun tuonti 5 Mm^3)
  - Energiakäyttö korvattavissa kotimaisella energiapuulla nuoren metsän hoidosta (potentiaali 50-80 TWh)
  - Pieni osa nopeasti korvattavissa myös polttoon perustumattomilla ratkaisuilla (teolliset lämpöpumput)

- **Turpeen tuonti**: määrältään ja arvoltaan pieni (alle miljoona euroa)

- Kivihiili, öljy ja sähkö – ´tuonti merkittävää, mutta korvattavissa lännestä

Venäjän sotatoimet Ukrainassa korostavat fossiilisista polttoaineista luopumisen kiireellisyyttä

Venäjä-riippuvuutta vähentävät akuutit toimet

Varautumisen ministerityöryhmän linjaus: Huoltovarmuuden varmistaminen energia-, liikenne- ja maataloussektoreilla

Akuutit toimenpiteet: irtaantuminen ja omavaraisuus

- LNG-laivan vuokraaminen yhdessä Viron kanssa – tärkein yksittäinen toimenpide (teollisuus)
- Lämmityksen turvaaminen: turpeen varmuusvarasto & kotimaisen energiapuun saannin lisääminen
- Vihreä siirtymän tuet: lisäykset sähkö- ja kaasuautojen hankintatukiin, öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen avustuksiin sekä panostukset kosteikkoviljelyn
- Biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen lasku

Arvioita toimista

- Vihreän siirtymän tuet edistävät fossiilisista irrottautumista, vihreää siirtymää ja Suomen hiilineutraaliustavoitetta
- Venäjän energiapuun korvaaminen turpeella kasvattaa päästöjä; turve ei ratkaise suurten kaupunkien lämmityksen haasteita
- Sekoitevelvoitteen lasku lisää liikenteen päästöjä ja heikentää biopolttoaineiden tuottajien kannustimia
- Polttoon perustumattomien ratkaisujen jouduttaminen puuttuu (keskisyvät lämpökaivot, lämpöpumput)

Riippuvuutta vähentävät pidemmän aikavälin toimet

Pidemmän aikavälin toimet

- Vihreän siirtymän suora rahoitus (1 Mrd)
- Energiainvestointien vauhdittaminen: luvituksen kehittäminen ja nopeuttaminen
- Liikenteen päästöjen vähentäminen

Arviota toimista

- Linjaukset oikeansuuntaisia. Olisiko rahoitusta syytä nostaa?

- Sähkön tuotannon lisääminen ja kansallinen varautuminen kyberturvallisuuden voimistamiseen
  - Tarjoaa selkärankaa energiaomavaraisuudelle ja useille lämmitysratkaisuille
  - Edistää vetytaloutta ja prosessiperäisten päästöjen leikkausta

- Lämmön tuotannon dekarbonointi
  - Polttoon perustumattomat ratkaisut
  - Kriisi ei saa johtaa turpeen palaamiseen Suomen energiatuotantopalettiin pidempiaikaisesti

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel